

ישנם 4 גורמים עיקריים לקשי קריאה ולעיתים קרובות נמצא כמה גורמים.

- ❑ קשיים בעיבוד פונולוגי וחוקי קריאה. יתבטא בשגיאות רבות.
- ❑ קשיים בעיבוד מידע - איטיות הבאה לידי ביטוי בתפקודים נוספים של הילד. (יתבטא בקריאה במעבד פונולוגי באופן שאינו תואם גיל)
- ❑ קושי בתהליכי אוטומטיזציה ושליפה - זיכרון לטווח ארוך - הילד מתקשה ברכישת תהליכים הדורשים אוטומטיות ומעברים מהירים. (קריאה פונולוגית המשולבת מילים קצרות מהירות, עיכוב גדול במילים ארוכות).
- ❑ קושי בקשב חזותי. – שרירי עיניים חלשים, חוסר בהבשלת צידיות, לעיתים שמאליים. (יתבטא ב: תזוזות ראש רבות, התעייפות מהירה, סיקול אותיות ובריחת שורות. קושי בקשב חזותי. – שרירי עיניים חלשים, חוסר בהבשלת צידיות.

1. קשיים בעיבוד פונולוגי וחוקי קריאה

- קשיים בעיבוד פונולוגי וחוקי קריאה. יתבטא בשגיאות רבות, בעיקר בחוקים אי רגולריים.
- **דרכים לטיפול:**
- כל הנלמד בשיעורים 6-7.
- זיהוי אותיות מעכבות.
- הטרמת מילים לפי האות הזו לפני קריאת הקטע המלא.
- בוחרים באות (יכולה להיות אות מעכבת) - קוראים את הקטע וכשמגיעים למילה עם האות הזו- מרימים עיניים ומאיתים את המילה.

אותיות מעכבות

- בניתוח קטע קריאה נבדוק: האם יש אותיות מעכבות?
- הומופוניות- ג/כ/ק ת/ט/ד ש/ס/ז א/ע/ה ח/כ נ/מ
- חזותיות: ח/ר/ת – (דומות)
- צ/א ק/ט/מ (ריבוי קוים) – יבלוט יותר בצירופי אותיות כמו במילים: מחר, אחרי.

2. קשיים בעיבוד מידע

- קשיים בעיבוד מידע - איטיות הבאה לידי ביטוי בתפקודים נוספים של הילד, קשיים בזיכרון עבודה קצר.

פעילויות לחיזוק זיכרון לטווח קצר

- בלב ובקול.
- לקרוא משפט ולחזור אחריו מבלי להסתכל.
- לקרוא משפט ולומר אותו מבלי להסתכל בסדר הפוך.
- בסיום קטע אמירת מילים שקראנו תוך כדי הקפצת כדור.
- בסיום קטע כתיבת מילים שקראנו על יד כתיבה על הלוח.
- משחק אותיות בארבע כיוונים.

קשיים בעיבוד מידע

- שימוש בטרמפולינה
- קפיצת אלכסונים.
- קפיצת הצלבה- יד ורגל נגדית.
- אגרופים לכרית תוך כדי הצלבה.

קריאה- הערכה בהקשר

- קפיצה תוך כדי שליפת מילים.

תרגילי מעגלים ושמיניות בשילוב קריאה:

קפה	מאפה	פתח	ספר
ספר	נפל	פתאום	פה
קפץ	משפחה	הפר	שפר
פתוח	נפוח	פרוע	יפה

- מעגלים בשתי ידיים לצד ימין
- ולצד שמאל.
- קראו את המילים בשורה תוך כדי תרגול מעגלים בשתי ידיים.
- ציירו באויר שמיניה עומדת ביד ימין (הדומיננטית)
- ציירו באויר שמיניה שוכבת.
- צירו באויר שמיניה עומדת ושמיניה שוכבת בזו אחר זו ברצף.
- קראו את המילים בטורים בזה אחר זה.
- החליפו ידיים וחזרו על התהליך עם היד הלא דומיננטית.
- קראו את המילים בקריאת נחש. רוחבי.
- קראו את לוח המילים על פי תכונה : תכונה א' שמיניות ביד ימין, תכונה ב' שמיניות ביד שמאל.

- ציירו באויר שמיניה עומדת ביד ימין
- ציירו מעגל ביד שמאל.
- קראו את המילים מיה ראשונה
- ומילה אחרונה בכל שורה.
- החליפו ידיים-
- שמאל שמיניה וימין מעגל
- קראו את המילים מילה ראשונה ואחרונה בכל טור.
- 3. **קושי בתהליכי אוטומטיזציה ושליפה**

- ☐ קושי בתהליכי אוטומטיזציה ושליפה - זיכרון לטווח ארוך - הילד מתקשה ברכישת תהליכים הדורשים אוטומטיות ומעברים מהירים.
- ☐ יבוא לידי ביטוי בקריאה פונולוגית לאורך זמן.

• **דרכי טיפול:**

- בכל הכלים הקשורים לזיכרון לטווח קצר ולהאצת קצב הגוף.
- חיבור למעבד סמנטי על ידי פעילויות רבות הקשורות להבנת הנקרא, הקשרים (מה זה מזכיר לי).

• **קושי בקשב חזותי**

- קושי בקשב חזותי. – שרירי עיניים חלשים, חוסר בהבשלת צידיות, לעיתים שמאליים.
- כל תרגילי העיניים והתפיסה החזותית שהוזכרו בשיעורים קודמים.

ניתוח קטע קריאה – תקציר - מה הילד כן יודע?

- האם מהירות הקריאה תואמת לגיל?
- האם המעבד הפונולוגי פעיל ותקין? - שליטה בניקודים.
- האם יש שליטה בחוקים אי רגולריים
- האם יש אותיות מעכבות?
- האם מעבד אורתוגרפי פעיל? (האם יש מילים הנאמרות במהירות?)
- (מילים בנות 2-3 אותיות, מילים ארוכות)
- מהי שפת גוף- מתח גופני, תנועות גוף בולטות, תזוזות עיניים, תזוזות דף.

שאלון הערכה בהקשר-

- **בהאזנה לקטע נסמן את המילים בהם הילד התעכב ביחס למילים אחרות.**
- **כשכמעט ואין מילה נכונה נבקש קטע נוסף עם 3 צלילים קמץ, חיריק, חולם באותיות גדולות.**
- **נקליט את הילד כדקה- דקה וחצי , ואחר כך ננתח את הקטע.**
- **יש להאזין 2-3 פעמים לפני סימון המילים ולהתבונן בשפת הגוף של הילד, במאמץ שמשקיע ובמרכיבים הנוספים מעבר לדיוק הקריאה.**
- **בהאזנה השלישית נסמן על דף מצולם של הקטע- X לשגיאה שלא תוקנה, ~ לעיכוב בולט בפענוח המילה ביחס לקצב הקריאה של הילד, < כשלים של החלפת אותיות.**
- **נרשום על יד כל טעות- את טיבה.**
- **(יש לזכור שישנן טעויות טובות אשר יעידו על קיומם של תהליכי חשיבה ואוטומטיות. (כשהן מופיעות במינון נמוך).**
-
- **כשיש ריבוי מילים שגויות (בין 50-75%) נסמן רק את המילים התקינות.**
- **בריבוי שגיאות נבקש קטע נוסף עם 3 צלילים קמץ, חיריק, חולם באותיות גדולות.**

נושא	מאפיינים	פעולות לחיזוק	
האם הקטע תואם את גיל הילד?			גיל קריאה ומאפיינים ראשוניים
האם יש 75% הצלחה? הצלחה תחשב פענוח ראשוני תקין (ללא תיקון עצמי או שגיאה)		התאמת קטע ליצירת 75% כשלא ניתן-	
האם מהירות הקריאה תואמת את "גיל הקטע"?	מתוך הקשבה ללא מדידה.		
הכלה רגשית ומאפייני הקורא	מיקוח על אורך הקטע, תנועתיות רבה, קול מונוטוני- יעידו על התנגדות. הנגנה, פרפקציוניזם, אופן התמודדות עם קושי (דילוג לעומת התעכבות, מנחש לעומת קפדן).	כשיש התנגדות- נשלב עבודה במרחב, תרגילי מוח רבים ב-2-3 שיעורים ראשוניים. פרפקציוניזם- קלז, פעילויות השלמת משפטים מהדמיון. החלפת מילים בקטע. לתת מרחב קריאה, תמשיך, תמשיך, לאט, לאט.	
תנועתיות גוף, עיניים	יעיד על תהליכי עיבוד מידע. תנועות גוף רבות יעידו על תהליכי חשיבה מהירים לעומת קריאה איטית יותר. תנועות עיניים יעידו על חוסר כושר קריאה.	תרגילי עיניים קפיצות הצלבה.	
תנועות גפיים- ידיים, רגליים, אצבעות- מתח פנימי לקריאה, פער בין מוח חושב למוח קורא. תנועות עיניים- הזזת הספר, מצמצי עיניים, דילוגי שורות, קושי לחזור על שורה.			

	קול - חלש/ רם מידי, חורק, מאמץ קריאה הניכר בקול- הבדל ניכר משפה דבורה, צרידות.	קול יבטא את היחס הרגשי לקריאה בפרט ולדימוי הילד כתלמיד.	
תיווך מבוגר	מרובה/ תקין/ סביר	- מתקן. - מנחה לדיוק. - לוחש. - מצביע. - רומז חלקי מילה.	
מעבדים			
מעבד פונולוגי וחוקי הקריאה	האם ישנה השענות על מעבד פונולוגי? סימנים: קריאה עם האצבע, פירוק לצלילים במקרה של קושי בפענוח מילה)	קריאה עם האצבע באופן טבעי- יכולה להעיד על הבשלת קריאה תקינה בכיתות א-תחילת ב'. - לאחר מכן- יכולה להעיד על קשיים חזותיים. - חוסר בשלות עיניים. - הרגל. - העדר אוטומטיות. לבדוק מרכיבים נוספים.	
	מהם חוקי הקריאה הדרושים חיזוק? (נצפו כשלים עקביים).	לחזק בעזרת פעילויות הטרמה, לוחות ניקוד ומילים.	
מעבד אורתוגרפי	האם יש מילים הנקראות במהירות? האם הילד קורא במהירות מילים בנות 3 הברות או יותר? (זיכרון עבודה)	רמז לקיומו של מעבד אורתוגרפי 3 הברות כשאינו תואם גיל- יכול להעיד על קשיים בזיכרון עבודה וביכולת אוטומטיות בסיסית.	- חזרתיות 3- פעמים קריאה על כל קטע קריאה. - משחק פיקולו - קריאת מילים שלמות רב הברתיות בשטף מתוך כרטיסיות מילים/ לוחות ניקוד. - המילים בארמון- ספירת מילים שנאמרו במהירות. - תרגילי מעגלים ושמיניות. - תרגולי מילים בעיניים עצומות. - לציין מילים שהופיעו בקטע

לאחר קריאתו מבלי להסתכל. לכתוב מילים שהופיעו בקטע מבלי להסתכל.			
להחמיא על יצירתיות. לעבוד הרבה במילים בודדות.	סביר- תקין ואף רצוי. לעודד את הילדים לנחש. (קלז). במידה מרובה- מנגנון פיצוי היעיד על רצון של הילד להתקדם ולצמוח ולטשטש את אי הדיוק.	האם הילד יוצר השלמות על סמך ידע לשוני, הבנת משמעות, מנחש? (זיכרון לטווח קצר) (במידה סבירה/ מידה מרובה)	מעבד סמנטי
פעילויות הטרמה לפני קריאה.		הומופוניות: ג/כ/ק ת/ט/ד ש/ס/ז א/ע/ה ח/כ חזותיות: ח/ר/ת צ/א ק/ט	אותיות מעכבות

כל הזכויות שמורות שלומית לויט עץ החשיבה. אין להעביר מסמך זה.

דף עבודה- שאלון הערכה בהקשר

מילים מעוכבות:

נושא		
האם הקטע תואם את גיל הילד?	גיל קריאה ומאפיינים ראשוניים	
האם יש 75% הצלחה?		
האם מהירות הקריאה תואמת את "גיל הקטע"?		
	הכלה רגשית ומאפייני הקורא	
תנועות גפיים- ידיים, רגליים, אצבעות- מתח פנימי לקריאה, פערים בין מוח חושב למוח קורא. תנועות עיניים- הזזת הספר, מצמוצי עיניים, דילוגי שורות, קושי לחזור על שורה. קול - חלש/ רם מידי, חורק, מאמץ קריאה הניכר בקול- הבדל ניכר משפה דבורה, צרידות.	תנועות גוף, עיניים	
מרובה/ תקין/ סביר	תיווך מבוגר	•
	מעבדים	
האם ישנה השענות על מעבד פונולוגי? סימנים: קריאה עם האצבע, פירוק לצלילים במקרה של קושי בפענוח מילה)	מעבד פונולוגי וחוקי הקריאה	
מהם חוקי הקריאה הדרושים חיזוק? (נצפו כשלים עקביים).		
האם יש מילים הנקראות במהירות?	מעבד אורתוגרפי	
האם הילד קורא במהירות מילים בנות 3 הברות או יותר? (זיכרון עבודה)		
האם הילד יוצר השלמות על סמך ידע לשוני, הבנת משמעות, מנחש? (זיכרון לטווח קצר) (במידה סבירה/ מידה מרובה)	מעבד סמנטי	
הומופוניות: ג/כ/ק ת/ט/ד ש/ס/ז א/ע/ה ח/כ חזותיות: ח/ר/ת צ/א ק/ט	אותיות מעכבות	

כל הזכויות שמורות שלומית לויט עץ החשיבה. אין להעביר מסמך זה.